

Vabariigi Valitsuse korralduse „Karantiini kehtestamine koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele ja nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele isikutele“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse korraldus „Karantiini kehtestamine koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse diagnoosiga isikutele ja nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele isikutele“ kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 3 alusel, arvestades § 27 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatut.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 1 punktide 1 ja 2 kohaselt on karantiin eriti ohtliku nakkushaiguse haiguskoldest väljapoole leviku vältimiseks või tõkestamiseks kohaldatav: 1) viibimiskeeld korrakaitse seaduse tähenduses; 2) isikute, kaupade ja sõidukite teatud territooriumil liikumise või sellelt lahkumise piirang.

Vastavalt nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõikele 3 kehtestab Vabariigi Valitsus karantiini korraldusega, kui karantiini kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele.

Korralduse järgi kehtestatakse pärast eriolukorra lõppemist alates 18. maist 2020. a karantiin kuni tervenemiseni isikule, kellel on diagnoositud COVID-19 haigus. Samuti sätestatakse karantiin haigega koos elavatele või viibivatele inimestele ning erijuhud, millisel juhul on nendel võimalik kodunt lahkuda. Korraldusega kehtestatav karantiin on vajalik, sest Eestis tuvastatakse jätkuvalt uusi nakatunuid. Piirangute seadmata jätmisel võib nakatumine kiirelt suurenedada.

Sisuliselt sarnased nõuded kehtestas peaminister eriolukorra juhina 26. märtsil 2020. a korraldusega nr 52 „Eriolukorra juhi korraldus liikumisvabaduse piirangu kehtestamiseks COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse diagnoosiga isikutele ja nende isikutega koos elavatele või samas elukohas püsivalt viibivatele isikutele“ ja need kehtisid kuni eriolukorra lõpetamiseni 17. mail 2020. a.

2. Selgitused eelnõu kohta

Põhiseaduse § 34 kohaselt on igal inimesel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda on lubatud seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 27 lõike 3 alusel kehtestab Vabariigi Valitsus karantiini korraldusega, kui karantiini kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele. Korraldusega kehtestatava karantiini eesmärk on ennetada ja takistada koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse edasist levikut pärast eriolukorra lõppemist Eestis. COVID-19 haigus vastab nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 2 punkti 2 alusel uudse ohtliku nakkushaiguse tunnustele, kuna COVID-19 on suure nakatuvusega haigus, mis levib kiiresti ja ulatuslikult ning mille kulg võib olla raske või eluohtlik.

Karantiin on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut. Kuivõrd viirus on väga kergesti nakkav, on nakkuse leviku tõkestamiseks karantiini kehtestamist soovitanud ka eriolukorra valitsuskomisjoni nõustav teadusnõukoda. Karantiin kehtestatakse isikutele, kes on saanud COVID-19 diagnoosi, ning diagnoosi saanud isikutega koos elavatele ja püsivalt samas elukohas või viibimiskohas viibivatele isikutele. Karantiini nõue nende suhtes on põhjendatud, sest viirus levib kiiresti ja võib põhjustada suurt tervisekahju ning iga väikseimgi haiguskolle võib piirangute efektiivse rakendamiseta tuua kaasa haiguse ulatusliku leviku ja koormuse tervishoiustüstemile. Karantiinis viibivatele isikutele, kellel puuduvad viiruse sümptomid, nähakse ette erandid ja neil võimaldatakse põhjendatud juhtudel kodunt välja pääseda, näiteks minna õue või kauplusesse.

Ilma sotsiaalsete piiranguteta (karantiinita) võib üks haige nakatada 3,2 inimest. Karantiini kehtestamisega nakatunutele ja nakkuskahtlusega isikutele tagatakse riskirühma kuuluvate, sh kroonilisi haigusi põdevate isikute, nõrgema immuunsüsteemiga isikute ja vanemaealiste isikute tervise kaitse. Riik peab tagama vastavalt põhiseaduse §-dele 16 ja 28 isikute elu ja tervise kaitse, kuid oluline roll on ka isikutel endil – seista hea nii oma perekonna, töökoha ja ühiskonna nõrgemate rühmade kui rahva tervise eest tervikuna.

Eelnõu sisu

Korralduse punktis 1 kehtestatakse, et isikutel, kes on saanud COVID-19 diagnoosi, tuleb püsida kuni tervenemiseni oma elukohas või püsivas viibimiskohas. Püsiva viibimiskohana selle korralduse mõttes käsitletakse ka hotelli või muud majutusasutust, näiteks külaliskorterit, kui seda kasutab Eestis viibimise ajal isik, kellel siin elukohta või püsivat viibimiskohta ei ole. Selline isik võib olla näiteks turist, kes on Eestis viibimise ajal haigestunud COVID 19-sse. Nimetatud haigestunud isikud peavad viiruse leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks järgima Terviseameti juhiseid.

Viibimiskoht on ka varjupaik või turvakodu. Karantiinis viibimise kohustus varjupaiga või turvakodu korral kehtib seal teenus saavate isikute, mitte töötajate kohta, kelle alaline elukoht on mujal.

Isiku tervenemise kohta teeb otsuse arst.

Korralduse punktis 2 kehtestatakse, et erandina tohib elukohast või püsivast viibimiskohast lahkuda tervishoiutöötaja või politseiametniku korraldusel või inimese elu või tervist ohustava hädajuhtumi korral.

Korralduse punktis 3 kehtestatakse, et samasugune karantiinis viibimise nõue kehtib ka diagnoosi saanud isikutega koos elavate ja püsivalt samas elukohas või viibimiskohas viibivate isikute kohta kuni diagnoosi saanud isiku terveks tunnistamiseni või 14 päeva möödumiseni lähikontaktsuse tuvastamisest, v.a kui Terviseamet otsustab teisiti. Samas nähakse ette erandid, millistel juhtudel võib elukohast või viibimiskohast lahkuda.

Haigega koos püsivalt samas elukohas või viibimiskohas viibiv isik, kellel puuduvad COVID-19 haiguse sümptomid (näiteks palavik, köha, kurguvalu), võib elukohast või püsivast viibimiskohast lahkuda, kui ta on tervishoiutöötaja või avalikku ülesannet täitev isik, et täita oma tööülesandeid, kui isik jälgib oma tervist tähelepanelikult ning järgib Vabariigi Valitsuse või Terviseameti kehtestatud meetmeid võimaliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Samuti

juhul, kui ta hangib kodu lähedalt igapäevaseks toimetulekuks hädavajalikku ja see ei ole muul viisil võimalik, ja juhul, kui elukohas või viibimiskohas on välistatud kontakt nakatunuga. Lisaks on lubatud viibida õues, kui isik võtab kasutusele kõik meetmed võimaliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Õues viibides või igapäevaseks toimetulekuks hädavajalikku hankides tuleb võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, mille on kehtestanud kas Vabariigi Valitsus, sotsiaalminister oma määrustes või Terviseamet oma üksikaktides ja juhistes, nagu näiteks kahemeetrise vahemaa hoidmine teiste inimestega, maski kandmine vms. COVID-19 haiguse puhul on teatud nõuded kehtestatud sotsiaalministri 31. oktoobri 2003. a määrusega nr 123 „Nakkushaiguste tõrje nõuded“ (kui oled haige, COVID-19 kahtlusega isik või olnud haigega lähikontaktis, tuleb järgida nakkustõrje nõudeid).

Nendel isikutel, kelle Terviseamet on tuvastanud kui COVID-19 positiivse diagnoosiga isiku lähikontaktis, kuid kes ei ela või viibi nimetatud isikuga püsivalt samas elu või viibimiskohas, tuleb järgida Terviseameti juhiseid, mh vajaduse korral viibida karantiinis, kasutada isikukaitsevahendeid välistingimustes liikudes jne.

Korralduse punktiga 4 nähakse ette, et kehtestatud nõuete üle teeb järelevalvet Terviseamet, kaasates vajaduse korral ametiabi korras Politsei- ja Piirivalveameti. Juhul kui Terviseametil on vaja kasutada meetme kohaldamisel vahetut sundi või lisaabi, on võimalik kaasata ametiabi korras Politsei- ja Piirivalveamet vastavalt halduskoostöö seaduse ja korrakaitse seaduse (KorS) alusel. Kui karantiin kehtestatakse, saab kohaliku omavalitsuse üksus abistada karantiinis olevaid isikuid eluks hädavajaliku hankimisel vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele.

Korralduse punktis 5 nähakse massiteabevahendite valdajatele ette kohustus korraldus avaldada. Korralduse avaldamise kohustus on vajalik, et kõik puudutatud isikud oleksid teadlikud nõuetest, mis kehtivad pärast eriolukorra lõpetamist.

Punktis 6 nähakse ette, et korraldus jõustub 18. mail 2020. a ja kehtib kuni 1. juulini 2020. a.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrjes seaduse § 27 lõike 3 kohaselt määratakse karantiini kehtestamisel kindlaks selle kehtivuse aega. Kehtivusaega võib pikendada sõltuvalt asjaoludest, kuni nakkushaiguse levik on tõkestatud, nakkushaiguse tõrjenõuded on täidetud ja haiguskolle on kahjutustatud.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saada. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.

Korralduse seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi ja Riigikantslei ametnikud.